

[Ingerlise Koefoed]

kulturministeren, at et eller andet sted skal man starte.

Jeg synes egentlig ikke, at det var så farligt at låne de 6 mill. kr. ud til teatrene i 5-6 år. Det betyder næsten ingenting på et budget som det, vi har i denne stat. Vi har råd til at bruge penge til mange støtteordninger, erhvervsstøtteordninger af den ene eller den anden slags, og vi burde også for kulturens skyld have råd til at hjælpe nogle mennesker ud af en nødsituation, hvad der kunne give dem en meget større frihed til at skabe, end de har for øjeblikket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 88:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede vilkår for kvindeforskningen.

Af Alice Faber (SF), Dorte Bennedsen (S) og Tinning (VS) m.fl.
(Fremsat 22/3 84).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg må ærligt erkende, at jeg ikke så godt forstår, hvorfor dette beslutningsforslag fremsættes på dette tidspunkt. Forslagsstillerne skriver selv, at der er en positiv udvikling i gang på kvindeforskningsområdet, og at den ekspansion i kvindeforskningen, som har fundet sted inden for de sidste 10-12 år, har været ensbetydende med en vigtig kvalitativ

forbedring af forskningsniveauet. Det er jeg enig med forslagsstillerne i, og derfor synes jeg, man skulle lade denne udvikling fortsætte i fred og ro under de slet ikke så dårlige betingelser, som bliver forskningen til del i de kommende år. Det er ikke rigtigt, når der i bemærkningerne tales om sparetider for forskningen. Bevillingerne til forskningen stiger, de falder ikke. Jeg kan bl.a. nævne forskerrekutteringsplanen, jeg kan nævne alle de andre initiativer, vi har taget, og alt det, der vil stå i den forskningsredegørelse, jeg afleverer til folketinget i slutningen af denne uge. Vi vil sandsynligvis få en vis forøgelse af forskningsbevillingerne til programforskning, eller hvad vi nu skal kalde det, og det vil give øgede muligheder for, at kvalitetsbetonede kvindeforskningsprojekter vil kunne opnå støtte. Jeg vil gerne understrege, at jeg i vurderingen af kvindeforskningen som i vurdering af al anden forskning tillægger kvaliteten afgørende betydning, og derfor er det bedst, at kvindeforskningsprojekter vurderes i sammenhæng med andre projekter, at forskningsrådene vurderer det i sammenhæng og ser, hvor vi får den højeste kvalitet, for det er dér, pengene skal gå hen.

Det har vist sig, at kvindeforskningsaktiviteterne under disse vilkår har kunnet klare sig. I hvert af årene 1981 og 1982 bevilgede forskningsrådene faktisk 2½ mill. kr. i støtte specielt til kvindeforskning, og dertil kommer bevillinger fra tipsmidlerne, som jo vil stige yderligere i år, bl.a. på foranledning af enkelte medlemmer af dette ting.

Alt i alt er det altså ikke så lidt, der tildeles kvindeforskningen, og jeg synes, vi skal blive ved med at lade de mest kompetente forskere, vi har, se kvindeforskningen i sammenhæng med al mulig anden forskning og satse på kvaliteten fremfor at skulle administrere bestemte øremærkede bevillinger til bestemte formål.

Mette Groes (S):

Forslaget er lille og beskedent rent beløbsmæssigt, men indholdsmæssigt godt og sagligt. Jeg skal lige sige, at det er en forglemelse, at det ikke er nævnt, at de studerende skal repræsenteres i det særlige fordelingsudvalg. Igennem flere år er der ved de danske universiteter og højere læreanstalter dyrket kvindeforskning. Det har givet sig udslag i et

[Mette Groes]

forslag om et egentligt kvindestudieår ved AUC, et håndbibliotek for kvindeforskning i Århus, kvindestudier i Odense, Kvinder på Tværs på RUC, Centeret for Kvindeforskning og Undervisning i København, årskursus i kvindestudier ved Jysk Åbent Universitet, Kvinfor i København med sit glimrende dokumentationscenter og fortegnelse over alle, der arbejder med emnet. Fælles for alle disse aktiviteter er, at der arbejdes meget, og at der produceres meget, men ansættelsesforholdene er uacceptable og løse. Jeg kan godt forstå, at undervisningsministeren gerne vil have kvalitet i arbejdet, det vil vi alle sammen gerne, men der er også kvalitet i det arbejde.

Nu ved jeg ikke, hvor nøje undervisningsministeren har gransket den mængde rapporter, som er kommet, men jeg kan forsikre ham om, at de helt kan stå for en prøve. Men det afgørende er, at hvis forskningsmiljøet skal være godt og kreativt, skal det også være stabilt og have nogle ganske faste økonomiske rammer. De, der arbejder med kvindeforskningen, sidder på de løseste ansættelser, alleryderst i hierarkiet inden for universiteterne, som undervisningsassistenter med ganske korte forskningsperioder. Det synes jeg ikke er rimeligt, fordi kvindeforskning som speciale sagtens kan stå sig imod andre specialer i universitetets verden. Så hvis der skal retfærdighed til, skal der altså også bedre vilkår til.

Hvis man ser en lille smule på, hvordan det går de mennesker, som arbejder med disse ting, kan man se et eksempel fra AUC. Det er sådan, at en stilling, et professorat i social og økonomisk historie, der ikke kan besættes, er ønsket omdannet til et professorat i kvindeforskning, men direktoratet har svaret, at man vil godt bede universitetscenteret om at undersøge, om ikke andre dele af humaniora trænger mere til støtte end kvindeforskning. Jeg vil godt spørge undervisningsministeren, om han ikke kunne overveje at lade dette speciale, som er dyrket op på universitetscenteret, få den belønning, der ligger i en fast professorstilling. Der er tale om, at der ved universitetet er folk, som kan de ting, er professorable og vil kunne udfylde dette arbejde på aldeles udmærket måde.

Det sidste, jeg vil sige, er, at det, der forskes i, ikke kun er, hvordan kvinder har det, hvordan deres psyke er, hvordan deres liv

forløber, hvordan de fungerer i samfundet. Det er også, hvordan kvinder skal skaffe sig arbejde, hvordan de skal klare sig i den krietid, som vi lever i med dens stress og jag. Jeg synes, at så længe der er 131 mænd i folketinget og kun 48 kvinder, så længe det er sådan, at kvinders arbejdsløshedsprocent er oppe på 14 mod mændenes 12, og så længe det er sådan, at det er dobbelt så svært for en kvinde at avancere i administrationen, så længe er der brug for kvindeforskning.

Eva Møller (KF):

Jeg skal på det konservative folkepartis vegne sige, at vi i det foreliggende beslutningsforslag kan se en række intentioner, som lyder spændende, og en række intentioner, som vi gerne vil arbejde positivt med i et kommende udvalgsarbejde. Jeg skal også, idet jeg vil henholde mig til ministerens bemærkninger, gøre opmærksom på, at vi ikke har øgede bevillinger at give til dette formål. Vi har de bevillinger, som regeringen har ønsket at bruge på forskningens område, og der er her tale om, at vi ikke har sparet på forskningen. Vi har heller ikke fra konservativ side nogen sympati for de tanker, der ligger i at oprette yderligere nye institutter til specielt dette område. For os er det vigtigt, at den forskning, der foregår, og den forskning, der fremover gerne øget skal foregå, sker i et samarbejde med forskningsmiljøer, der allerede er etableret. Vi mener, at det tjener sagen bedst.

Vi har ønske om, at vi øger andelen af kvindelige forskere og af kvinder overalt i samfundet, men vi har ikke noget ønske om et formelt krav om, at der skal ansættes lige mange kvinder og mænd overalt i samfundet, eller at der på anden vis skal kvoteres. Vi ønsker ikke folk ansat udelukkende på et kønskvoteringskrav.

Når disse ting er sagt, vil jeg også gerne tilføje, selv om jeg i et af punkterne har bemærket, at man skal se på den forskning, der foregår også andre steder end på universiteterne og de højere læreanstalter, at det forekommer mig, at projektet her fokuserer meget på universiteterne og de højere læreanstalter. Jeg synes også, man kunne ønske, at man havde en tilsvarende velvillig indstilling over for den forskning, der kunne ligge f.eks. i relation til erhvervslivet. Jeg tænker her

[Eva Møller]

bl.a. på et projekt, som er sat i gang på Dansk Arbejdsgiverforenings ejendom Bøgehøj, hvor man netop ser på de problemer, der findes for kvinder inden for erhvervslivet.

Men hvis vi skal se på den overordnede målsætning om at søge at fremme ligestillingen for mænd og kvinder også inden for forskningen, er det konservative folkeparti positivt indstillet på dette område og vil gerne medvirke til et udvalgsarbejde herom.

Bente Nielsen (V):

Da mit partis ordfører, fru Birthe Rønn Hornbech, ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne knytte et par kommentarer til forslaget.

Som nævnt af forslagsstillerne ved fremsættelsen i sidste samling har der i de seneste år fundet en vældig ekspansion sted inden for kvindeforskningen, en udvikling, som også venstre hilser med tilfredshed, og som vi naturligvis gerne ser fortsætter. Vi finder derimod ikke umiddelbart tiden inde til at oprette nye centre og nedsætte flere udvalg.

Venstre må derfor afvise forslaget, som det foreligger, men vi ser meget gerne, at vi i forskningsudvalget får en nærmere drøftelse af kvindeforskningens særlige problemer samt en drøftelse af, hvorledes rekrutteringen og tilgangen af kvinderne til forskningen generelt kan tilgodeses.

Ingerlise Koefoed (SF):

Dette forslag skal opfattes som et forsøg på at skabe rammer om en meget nødvendig udbygning af kvindeforskningen på alle niveauer. Det er selvfølgelig også et forsøg på at sikre, at den kvindeforskning, der allerede findes, ikke bliver et meget hurtigt offer for de besparelser, der sker på forskningsområdet, uanset hvad undervisningsministeren så mener om forskningsbevillingerne.

Hvis vi f.eks. ser på et område som Kvindefo, som fru Mette Groes også nævnte, kvindeforskningsinstituttet, så hviler dets økonomi på et meget spinkelt grundlag. Pengene kommer først og fremmest over bevillinger i forbindelse med den årlige udlodning af tipsmidlerne. Jeg synes ikke, at det er nogen dårlig idé, at man, når noget er nyt, i en forsøgsperiode bruger tipsmidlerne til støtte, men når så tingene viser sig at fungere og

fungere godt, sådan som Kvindefo gør, bør de ikke længere skulle svæve i den stadige usikkerhed. Der bør faste årlige bevillinger til på finansloven, og jeg tror netop, at man i Kvindefo i denne tid ser meget frem til den dag, da man ved, at man får lov til fortsat at eksistere og fortsætte det dygtige arbejde, man gør.

Og som Kvindefo har det, sådan har en hel del af de andre områder det jo også, områder, som er centre for kvindeforskning eller for indsamling af dokumentation om kvinders liv og virkelighed. F.eks. er der i Århus et kvindemuseum under opbygning. Det bygges op på jobskabelsesordningen, og det er også helt fint, at man kan bruge jobskabelsesordningen på den måde, men når jobskabelsesordningen ikke længere kan bruges, og når den første entusiasme er overstået, vil det nok blive svært for kvindemuseet at fungere videre, hvis man ikke får sikret, at det kommer ind under museumsloven, og at det får nogle faste årlige bevillinger, gerne fra amtet, gerne fra staten.

Så kan man spørge sig selv, om kvindeforskning da er mere vigtig nu, end den altid har været. Det mener jeg sådan set ikke den er, men man må jo erkende, at det først er i dette århundrede og vel allermost i de sidste 20-30 år, at kvinderne er blevet synlige uden for de hjemlige sfærer. I historiebøgerne fandtes de indtil for ganske nylig kun som dem, der sad og strikkede under guillotinen, eller som dem, der vistnok trak i snorene bag ved det hele, sådan som man altid har billedt kvinder ind at de fungerede bedst. Hvor er kvinden, spurgte man, og så vidste vi alle sammen, at hun var et eller andet sted, som man ikke talte så meget om i pæne selskaber.

Da der for nylig, for nogle år siden, udkom en dansk kunsthistorie fra vor tid eller fra tiden op til vor tid, var den bedste af Skagensmalerne, Anna Ancher, fuldstændig glemt. Hun kom da heldigvis med i 2. udgave.

Et så vigtigt område som seksualforskningen har i mange, mange år været et mandsområde. Mænd har vidst, hvordan kvinder føltes, hvordan det var for kvinder i puberteten, hvordan det var for dem i klimakteriet. Færdigt arbejde, de vidste alt om det.

Lige nu er det vel ved at være endnu mere aktuelt med synliggørelse og med medvirken af kvinder. Der er talt om det tidligere i dag

[Ingerlise Koefoed]

i forbindelse med VS' forslag om stop for en vis del af forskningen, men jeg vil nævne det igen her. Det er næsten kun mænd, vi møder i medierne, når der tales om genforskning, når der tales om fostervandsundersøgelser, når der tales om, hvad aborter kan anvendes til. Kvinderne spørger man ikke så meget om det. Kvinderne skal med deres viden, med deres erfaringer. Kvinderne må være med og som baggrund for deres handlinger have en forskning om kvinder, som sætter dem i stand til at handle både intellektuelt og følelsesmæssigt i overensstemmelse med de kvinder, som de repræsenterer, og som de forsværer.

Det kan godt være, at det er banalt at sige, at kvinder er den halve verden, men så er det altså en banal sandhed, og derfor skal kvinderne selvfølgelig have halvdelen af bevillingerne, halvdelen af indflydelsen, og halvdelen af forskningen skal være for kvinder og med kvinder. Det tager tid, før vi når så langt, men et forslag som dette er i hvert fald et skridt på vejen, et meget nødvendigt skridt mod ikke bare ligestilling, men også ligestilling.

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Det radikale venstre er ikke ganske enig i det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om forbedrede vilkår for kvindeforskningen. Jeg understreger, at det er det forligende forslag, vi ikke er helt enige i, hvormod vi gerne ser kvindeforskningen fremmet ud fra et demokratisk ligestillingsperspektiv. I modsætning til forslagsstillerne mener det radikale venstre f.eks., at kvindeforskningen også ganske udmærket kan udføres af mænd. Vi er også af den opfattelse, at ligestillingsrådets formål ikke i sig selv begrunder forskningsbevillinger henlagt hertil.

Vi er enige i, at formidlingen af kvindeforskningens resultater bør udbygges – dette gælder forskningsresultater i al almindelighed – samt at mange forskellige formidlingskanaler skal bringes i anvendelse, men hermed er ikke taget stilling til, om de, der er foreslået, er de rigtige.

Det radikale venstre mener endvidere, at det er nødvendigt med mere end bare en opfordring til bestræbelser for, at der sker en øget rekruttering og tilgang af kvinder til forskningen, og at kvindelige synsvinkler på

forskningen generelt tilgodeses. Her er en præcisering af bestræbelserne nok nødvendig. Det samme gælder de råd og udvalg, der har ansvaret for fordelingen af offentlige forskningsmidler. Her er en kvantificering af de kvindelige medlemmer nok nødvendig. Endelig kunne man måske fremme sagen ved at give de instanser, der forvalter forskningsressourcer, pålæg om, at der skal afgives en årlig beretning om, hvilke retningslinjer der har været anvendt ved prioriteringen af kvindeforskningen.

Som sagt er det radikale venstre ikke ganske enig i det foreliggende beslutningsforslag, men i intentionerne, og vi imødeser et kommende udvalgsarbejde om problemstillingerne.

Pia Kjærsgaard (FP):

Der bruges ca. 4 mia kr. om året til forskning, hvoraf ca. 2 mia kr. kommer fra den offentlige sektor. I 1983 vedtog et flertal herinde, at der på 2 år skulle anvendes 9 mill. kr. til freds- og konfliktforskning, et forslag, som fremskridtspartiet ikke støttede. Det foreliggende beslutningsforslag finder fremskridtspartiet nøjagtig lige så overflødig som fredsforskningen, og vi ønsker ikke, at der skal bruges 18 mill. kr. de næste 3 år, fordi der skal forskes af kvinder, oprettes registre, arkiver og andre overflødige ting.

Enhver, der har beskæftiget sig med vinstrefløjens forslag, ved, at disse år efter år vil kræve større og større greb i statsunderskudskassen. Vi skal ikke have ligestilling ved lov. Det må stadig væk være afgørende, om kvalifikationskravene er opfyldt.

Fremskridtspartiet siger blankt nej til dette selvforherligende forslag.

Tinning (VS):

Det foreliggende forslag handler bl.a. om, hvordan de særlige kvindeerfaringer usynliggøres også i forskningen, og jeg synes egentlig, at undervisningsministeren, givetvis mod sin vilje, gav os et glimrende eksempel på, hvordan man usynliggør kvinders særlige synsvinkel.

Jeg ved, at undervisningsministeren ikke har meget tilovers for forskellige eksisterende interesseorganisationer og andre organisationer. Alligevel kunne man i det mindste være klar over, at de eksisterer, og i det mindste

[Tinning]

sætte sig ind i deres synspunkter. Der findes faktisk en organisation, som hedder Akademikerkvinder på Tværs, som har taget undervisningsministeren på ordet og kigget på denne forskerrekruiteringsplan, for undervisningsministeren siger jo: ja, ja, ja, ja, ikke sandt, det går jo meget godt. Det går måske lidt langsomt, men udviklingen går jo rigtig godt, så hvorfor lader vi den ikke bare løbe videre, og i øvrigt kan jeg henvise til, at vi også har sådan en fin forskerrekruiteringsplan, og det er også noget af det, der går så godt.

Ja vel, men disse Akademikerkvinder på Tværs har faktisk sagt, at de ikke kan lide den dér forskerrekruiteringsplan. De betragter det som et udtryk for, at de særlige kvindeerfaringer undertrykkes, som et udtryk for, at endnu en gang kan kvinderne få lov at forsøge at konkurrere på nogle vilkår, hvor de hverken kan eller vil være med.

Undervisningsministeren siger selvfølgelig: hvad ved de om det? Forskerrekruiteringsplanen er glimrende.

Det, de siger, hvis det må være mig tilladt at citere fra en artikel i dagbladet Information den 13. april 1984, er, at de først beskriver, hvad for et forløb man får inden for denne forskerrekruiteringsplan, og det er noget med, at man skal igennem 3 uafhængige forløb uden synderlig sammenhæng mellem ansættelsen som adjunkt, som lektor, det er noget med, at man forsker på vilkår, hvor der er meget lidt plads til fornyelse, til det usikre, til det utraditionelle osv. Det er, som de siger, i det hele taget en vej for forskere, som godt vil undgå at få børn, som måske har en samlivspartner, der kan tage sig af børnene og af familielivet i øvrigt, og som i øvrigt er villig til at underkaste sig de arbejdsbetingelser, forskeren er underlagt, og de slutter:

»Hvilke livshorisonter vil sådanne forskere have, som fratages retten til at få børn og være ansvarlige for dem, som fratages retten til at være socialt ansvarlige i en lang periode af deres arbejdsliv, som lader andre udføre det nødvendige familiearbejde etc. etc.?«

Undervisningsministerens kommentar er, at det må de selv om; forskerrekruiteringsplanen er glimrende. Det er den altså ikke, og i en henvendelse, som vi har fået i forskningsudvalget – det var den 27. juli 1983 – fra en del kvinder, der oven i købet ved no-

get om kvindeforskning til forskel fra undervisningsministeren, siges det, hvad det er, der kan ske. De peger på en række udviklinger, som egentlig er ret indlysende. Nu skal jeg ikke gå ind i en diskussion om, om der er sparet på forskning eller forskning bare er presset, eller hvordan det er, men lad os nøjes med at sige, at forskningen i dag er presset. Så langt må vi kunne blive enige uden at skulle have en eller anden debat om, hvorvidt undervisningsministeren nu gør en hel masse gode ting. De siger, at for kvindeforskningen er vilkårene selvfølgelig specielt slemme, bl.a. fordi kvinder helt traditionelt har været og stadig væk er enormt underrepræsenteret i stillinger, hvor der er forskningsret. Her siger de, at omkring 14 pct. – 14 pct. – af de fastansatte videnskabelige medarbejdere ved landets universiteter og universitetscentre er kvinder. Det er selvfølgelig kun meget få af dem, der sidder i en stilling, der er øremærket til kvindeforskning.

Så siger de, at gør vi ikke noget ved det, hvad vil der så ske, når forskningen i dag er presset? Der vil ske det, at størstedelen af de kvinder, der har kvalifikationer inden for kvindeforskning, ryger ud, for de kan ikke finde ansættelsesmuligheder. Hvad sker der så med mulighederne for at udvikle kvindeforskningen? De bliver selvfølgelig forværret. Hvad sker der så med de studerende, som godt vil tage kvindeforskningen op som et særligt område? De bliver selvfølgelig mere eller mindre ladt i stikken. Vi ved, at græsrodderne gror alligevel, og lidt skal der såmænd nok ske, men det er da et forfærdeligt perspektiv.

Der kunne være grund til måske bare at nævne, at i Sverige fandt riksdagen allerede i foråret 1982 ud af, at ligestillingsforskning, herunder kvindeforskning som det vigtigste felt, skulle være et prioriteret område. Norges almenvidenskabelige Forskningsråd har i 1982 oprettet et tværvidenskabeligt kvindeforskningssekretariat. I Holland har man noget så besynderligt som emancipationsfunktionærer. Det har jeg lidt svært ved at tro at vi skal have herhjemme; det ved jeg såmænd dårligt. Men uanset om vi nu skal have det eller ej, synes jeg, der er god grund til at sige, at selvfølgelig er det fint med velvilje, og selvfølgelig er det fint med almindelig tilslutning til ligestilling og sådan noget, for det er jo så godt. Men det drejer sig om,

[Tinning]

at det, der i dag foregår, konkurrencen mellem den dominerende, velkendte mandsforskning – hvad vi nu vil kalde det – og den særlige kvindeforskning, er en konkurrence, der selvfølgelig foregår på ulige vilkår, på dårligere betingelser for kvinderne. Af præcis samme grund er det nødvendigt med en positiv særbehandling af kvindeforskning. Man kan ikke stille sig op og sige: vi går ind for ligestilling, så derfor synes vi, at de fortsat skal have det lidt bedre. Det – ja, man må ikke sige, hvad det er – men det er ikke tilstrækkeligt i hvert fald. Derfor er det nødvendigt med en art positiv særbehandling. Derfor er det selvfølgelig en god idé at støtte forslaget.

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg vil gerne begynde med at sige, at jeg synes, der er flere gode intentioner i det fremsatte beslutningsforslag, intentioner, som jeg gerne vil være med til at arbejde videre med i udvalget. Jeg mener, der er et reelt ligestillingsproblem i forskerstillingerens besættelse. Men mit parti kan ikke tilslutte sig, at der skal bruges ekstra offentlige midler som foreslået i beslutningsforslaget. Vi tilslutter os undervisningsministerens indlæg.

Alice Faber (SF):

Som flere har været inde på, har mænd i århundreder formuleret, hvordan kvinder tænker, føler, handler og agerer. Vi kan blive ved. Mænd har formuleret, hvordan kvinder er hele vejen igennem fra A til Z.

De kvinder, som har prøvet på at formulere sig ud fra, hvordan de føler, tænker og handler som kvinder, er blevet undertrykt. Pil Dahlerup har for ganske nylig skrevet en doktordisputats, der meget klart viser, hvordan kvinderne i forskningen og i litteraturen er blevet undertrykt af mændene. Disputatsen fik meget omtale, og det var dejligt. Det var noget, vi alle glædede os over. Jeg tror også, at mange mænd var overrasket over, i hvor stor udstrækning man havde undertrykt kvindelige forfattere så sent som omkring århundredskiftet.

Kvinder stiller andre spørgsmål end mænd. Når man forsker, drejer det sig om at stille spørgsmål. Baggrunden for fremsættelsen af dette forslag er, at vi mener, at det er utrolig nødvendigt, at kvinder ud fra deres

forudsætninger og med de erfaringer, som de har ud fra deres køn, stiller de spørgsmål, som skal stilles. Naturligvis er det også vigtigt, at mænd stiller spørgsmål, men vi kan ikke i et samfund nøjes med, at der kun stilles spørgsmål ud fra ét køns forestillinger om verden.

Undervisningsministeren spørger: hvorfor lige nu? Det går jo så godt. Det viser, at kvinderne kan klare sig selv.

Til det kan jeg sige, at det er meget vigtigt, at man viser de kvinder, som har formået under megen kamp mange steder at få noget kvindeforskning og nogle kvindeforskningsmiljøer sat i gang, at de ting, de har gjort, og den forskning, de har lavet, værdsætter vi. Undervisningsministeren gav selv udtryk for, at man værdsætter det meget. Men hvis man ikke meget alvorligt viser dem, at man synes, at det, de har gjort, er vigtigt, ved at støtte dem specielt, ligger der ikke så meget bag de pæne ord.

Undervisningsministeren sagde, at forskningsmidlerne ikke falder. Det kan vi vente med at diskutere, til undervisningsministeren kommer med sin redegørelse. Det er meget muligt, at forskningsmidlerne ikke falder på nogle områder, men mange af de kvinder, som forsker, er netop inden for det humanistiske område, og her er der vist ikke nogen tvivl om at forskningsmidlerne falder. Midlerne bliver overflyttet til nogle andre områder.

Hr. Tinning omtalte forskerrekutteringsplanen, som undervisningsministeren er så glad for, og som jeg til min store forbavelse ser at AC også går ind for. Jeg tror ikke, der er ret mange stillinger i den forskerrekutteringsplan. Jeg har ikke særlig meget fidus til den.

Den er i hvert fald ikke god for kvinderne, hvad hr. Tinning var inde på. De kvinder, der gerne vil have børn, har ikke særlig store chancer for at være med i kapløbet om at få lov til at forske. Jeg husker en debat, hvor undervisningsministeren sagde, det var vigtigt, vi fik nogle flere børn. Hvis det er sådan, at undervisningsministeren vil have kvindelige forskere til at føde børn, er forskerrekutteringsplanen ikke ligefrem den bedste støtte til dem.

Kvinderne får også efter forskerrekutteringsplanen mange problemer med at konkurrere på mændenes vilkår om de forsker-

[Alice Faber]

stillinger, der er. Det bliver garanteret ikke på kvindernes vilkår, at den konkurrence kommer til at foregå.

Undervisningsministeren var også inde på forskningens kvalitet, og at den skal ses i sammenhæng. Det er utrolig vigtigt, at mange af de stillinger, der kommer i kraft af teknolog udviklingen, bliver besat med kvinder, netop fordi, som jeg var inde på tidligere, kvinder stiller andre spørgsmål end mænd. Netop om hele forskningen om den teknologiske udvikling og erhvervslivet er det også utrolig vigtigt vi har kvinderne med.

Fru Mette Groes var inde på, at forslaget er lille og beskedent. Det er så sandt, som det er sagt. I øvrigt er jeg naturligvis meget enig i det, fru Mette Groes siger, for vi har lavet forslaget sammen.

Fru Eva Møller viste sig at være meget positiv, og det var jo dejligt, men jeg ville gerne vide lidt mere om, hvad det var, fru Eva Møller var positiv over for, for der skal ikke flere bevillinger til. Fru Eva Møller mente, at der ikke skulle oprettes flere nye institutter. Det ligger der faktisk heller ikke i vores forslag. Der ligger, at de kvinder, der inden for de forskellige universitetsområder har lavet nogle grupper, hvor kvindelige forskere sætter sig sammen for at snakke om at være kvindelig forsker og prøver på at fremme forskningen, skal støttes. Det er ikke et nyt institut, mere arbejdsgrupper, som de har fået op at stå, og det er efter vores forestilling ikke et nyt institut.

Ud over at vi gerne vil støtte de kvinder, som specielt arbejder med kvindeforskning, ligger der også i vores forslag, at vi vil have flere kvindelige forskere rundt omkring de steder, hvor der ikke foregår, hvad man decideret kan kalde kvindeforskning. Det er utrolig vigtigt for os, at der kommer nogle flere kvinder ud på Danmarks tekniske højskole. Kvinder, der ønsker at blive ingeniører, eller som ønsker at tage en uddannelse inden for de tekniske områder, har brug for at have nogle kvindelige lærere, som de kan identificere sig med. Det er noget, som betyder meget for os alle sammen, at vi har nogle mennesker, som vi kan se som modeller. Det er netop en af de ting, som kvindelige forskere har peget meget på vi har manglet som kvinder. En af grundene til, at vi føler os så usikre og så let bliver slået ud af vores baner, er, at vi faktisk ikke rigtig har nogle model-

ler. Vi har f.eks. også meget få modeller, der har været store politikere.

Fru Bente Nielsen var glad for udviklingen, men ville ikke have nye centre og afviser forslaget, men vil gerne diskutere det i forskningsudvalget. Forslaget er faktisk kommet, fordi vi har diskuteret det i forskningsudvalget og har haft kvindelige forskere inde for at fortælle om, hvad kvindeforskning var. Der var så stor opbakning bagved, at dette forslag kom på baggrund af det. Men det var før valget, så det var måske relevant at tage det op én gang til.

Fru Inger Marie Bruun-Vierø var ikke enig i forslaget, men var alligevel meget glad for mange af de ting, det indeholdt. Fru Inger Marie Bruun-Vierø sagde, at kvindeforskning også kan udføres af mænd. Det er vi meget enige i. Og mandeforskning kan udføres af kvinder. Det er der heller ikke nogen uenighed om. Det, som gør mig usikker, er, hvad uenigheden går på. Det vil jeg utrolig gerne have fru Inger Marie Bruun-Vierø til at fortælle os lidt om. Jeg har på fornemmelsen, at vi ikke når det i denne samling, og det er jeg ked af, for vi har meget brug for det.

Men jeg vil godt vende tilbage til det, fordi det radikale venstre gerne ville være med til at arbejde meget alvorligt med det i udvalget. Så lad os prøve at se, hvor langt vi kan nå i udvalget. Dette er ikke en model, som nødvendigvis skal se sådan ud som vores forslag. Det, der er så vigtigt for os, er, at vi får støttet de kvindelige forskere, så vi fortæller dem, at vi har brug for det, de gør.

Eva Møller (KF):

Jeg skal kort til fru Alice Faber sige, at når det konservative folkeparti er positivt indstillet over for det foreliggende forslag, hænger det sammen med, at vi er positivt indstillet over for forskning, at vi er positivt indstillet over for ligestilling og dermed naturligvis også for de intentioner, der er i forslaget. Jeg har svært ved at forstå, navnlig at man i et parti, der ligger til venstre for mit eget, mener, at positivitet, glæde over et bestemt forslag, kun kan udmøntes i, at man også skal bevilge midler til det. Man kunne dog også somme tider vise sin positivitet på anden måde end ved bare at bevilge kolde

[Eva Møller]

kroner til et bestemt forslag ved på anden måde at prioritere den pågældende ting.

Endelig skal jeg med hensyn til opbygning af institutter sige, at der står i punkt 1 i beslutningsforslaget: »Der forudsættes ydet særlige bevillinger til lokale centre . . . og til opbygning af sådanne.«

Det har jeg tolket som opbygning af nye institutter.

Alice Faber (SF):

Når man laver fantastisk mange indgreb på uddannelsesinstitutionerne, der gennem den måde, de bliver lavet på, undergraver kvindeforskningen og kvindelige forskeres muligheder for at forske, kan jeg ikke opfatte det konservative folkepartis positivitet som andet end tom snak, og det beklager jeg.

Om centrene vil jeg gerne sige, at hvis det kan forstås sådan, at det er et nyt institut, der skal oprettes, er det ikke meningen at gøre det på den måde, de er opbygget nu som specielle centre. Det er netop meningen, det skal være tværfagligt, sådan at man kan bruge lektorer fra forskellige institutter, sådan som man gør i hvert fald nogle steder, til at lave forskning om kvindernes situation.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Den konkrete sag, fru Mette Groes nævnte, vil jeg gerne undersøge. Med hensyn til fru Mette Groes' øvrige indlæg vil jeg blot sige, at der nok er en nuanceforskel i hendes og mit syn på forskningen. Jeg mener faktisk, at det humanistiske forskningsråd har vist sig så positivt over for kvindeforskningen, at vi ikke har brug for denne detailstyring, som der jo ligger i forslaget.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige til fru Inger Marie Bruun-Vierø, at jeg synes, de indvendinger, hun kom med over for forslaget, var lige lovlig pjevsede til at motivere ikke at ville gå ind i en fælles betækningsafgivelse med os andre. Det historiske i denne sag er faktisk, at de radikale var indbudt til at være medforslagsstillere. Her kunne de radikale have drøftet med os andre alle de indvendinger, som fru Inger Marie Bruun-Vierø kommer med i dag. Det er første gang, vi hører noget om, hvad de radikale mener om sagen, og det er jo en lille smule halvsent, for vi andre

har faktisk været meget engageret i denne sag meget længe. Skulle der ske det helt urimelige, at vi ikke skriver betænkning i denne omgang, vil jeg godt med det samme annoncere, at så bliver forslaget genfremsat.

Så vil jeg godt sige tak til ministeren for, at han vil tage den konkrete sag op. Den særlige form for styring, som ministeren finder der ligger i at give midler til kvindeforskningen, har jeg ingen problemer med, fordi det er sådan, at der er tale om et speciale, som nu er dukket op, på samme måde som der er historisk tradition for, at alle mulige andre specialer er dukket op i historiens løb og har fået deres plads i universiteternes system.

Det, som er karakteristisk, er, at ministeren, i samme øjeblik der er tale om kvindeforskning, siger: nu skal de jo også være kvalificerede. Det er fuldkommen det samme, man gør, når man snakker om kvindelige politikere, så siger man: nu skal de også have kvalifikationerne. Men der er ingen, der siger om ministeren: nu har han vel også kvalifikationerne, for det tager alle som en hel selvfølge, og det gør jeg også, somme tider.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udvalget angående videnskabelig forskning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 111:

Forslag til folketingsbeslutning om reform af Statens Uddannelsesstøtte (SU).

Af Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Alice Faber (SF).

(Fremsat 3/4 84).